

Νεανικά Άγκυροβολήματα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΤΕΥΧΟΣ 28ο ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2005

Μιά πρόταση για τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν

Σέ ἓνα κόσμο πού ἀλλάζει μέ γοργό ρυθμό καί τίποτα, σχεδόν, ἀπ' ὅσα ξέραμε δέν εἶναι πιά αὐτονόητο, ἀναρωτιέμαι: τί θά μπορούσαμε νά ποῦμε γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στά ἑλληνικά σχολεῖα;

Ἐχουν ἀκουστῆ πολλές καί διαφορετικές μεταξύ τους ἀπόψεις πού κινοῦνται ἀπό τήν ἀπόρριψη καί ἐκδίωξη του ἀπό τά σχολεῖα ὡς τήν ἀπόλυτη παραδοχή του.

Ἄν ἔχω καταλάβει καλά, δύο πράγματα ἐνοχλοῦν ἐκείνους πού ζητοῦν τήν ἀπομάκρυνση ἢ ἔστω τήν μεταλλαγή του.

Τό πρῶτο πράγμα πού ἐνοχλεῖ εἶναι ὅτι τό μάθημα αὐτό μιλά μόνο γιά τήν ὀρθόδοξη πίστη ἢ βλέπει τίς ἄλλες ὀμο-

λογίες καί θρησκείες ἀπό τήν ὀρθόδοξη πλευρά. Ὁ «ὀμολογιακός» χαρακτήρας, λοιπόν, τοῦ μαθήματος εἶναι πού ἐνοχλεῖ. Βάζω τό «ὀμολογιακός» σέ εἰσαγωγικά γιατί ἡ ἔννοια πού δίνεται

στή λέξη ὀμολογία ἀπό ἐκείνους πού

χρησιμοποιοῦν τόν ὄρο εἶναι ἰδεολογικός: ἀντιμετωπίζουν δηλ. τήν πίστη ὡς ἰδεολόγημα (καί ἔχουμε πικρή πείρα ἀπό ἰδεολογικές ἀντιπαραθέσεις), πράγμα, βέβαια, πού δέν ἔχει σχέση μέ τήν πατερική ἐρμηνεία τῆς πίστεως.

Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς λέει πὼς πίστη εἶναι γνώση Θεοῦ πέρα ἀπὸ νοητικά σχήματα καί γι' αὐτό στήν πραγματικότητα εἶναι σχέση ὀργανική τοῦ Θεοῦ μέ τόν ἄνθρωπο μέσα ἀπὸ τήν ὁποία ὁ τελευταῖος θεώνεται.

Τό δεύτερο εἶναι ὅτι μέσα στά πλαίσια τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος δίνει ἀπόλυτη προτεραιότητα στόν οικονομικό παράγοντα, τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι ἀχρείαστο.

Τό μάθημα λοιπόν τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι μέ τήν πιό πάνω λογική «ἄχρηστο» καί ἐπικίνδυνο. Ἄχρηστο ἐπειδή δέ βοηθᾷ στήν παραγωγή καί ἐπικίνδυνο ἐπειδή μέ τήν μονομερή παρουσίαση τῆς ὀρθόδοξης πίστεως μπορεῖ νά ὀδηγήσει σέ ἐκδηλώσεις φανατισμοῦ καί μισαλλοδοξίας.

Σ' ὅλα αὐτά πού συνοπτικά ἀνέφερα ὑπάρχει μιὰ δόση ἀλήθειας, εἰδικά ἂν χάσει τό μάθημα τόν σύνδεσμό του μέ τήν ἐκκλησιαστική ἐμπειρία, ὅπως ἔγινε καί γίνεται μερικές φορές.

Τί ἐννοῶ λέγοντας ἐκκλησιαστική ἐμπειρία: ἐννοῶ τήν ἐμπειρία τῆς θεραπείας τοῦ ἀνθρώπου στό σύνολό του, τήν θεραπεία τῶν αἰσθήσεων, τῆς νόησης, τῆς βούλησης κλπ, ἀλλά καί τοῦ σώματος (καί ὅ,τι ἔχει σχέση μ' αὐτό), ὥστε νά ἔχομε ἕναν ἰσορροπημένο-φωτισμένο ἄνθρωπο.

Τό τί τρέλα καί ἀνισορροπία κυκλοφορεῖ στόν κόσμο εἶναι γνωστό «τοῖς πᾶσι». Τά ναρκωτικά, ἡ βία, τά ψυχολογικά καί οἰκογενειακά προβλήματα, ὁ καταναλωτισμός κ.ἄ. δείχνουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος πάσχει. Μέτρα κατασταλτικά, ψυχοφάρμακα καί τόσα ἄλλα ἀποδείχνονται κάθε μέρα καί πιό πολύ μάταια.

Θυμᾶμαι ἕναν μακαριστό πιά καί

πολύ σεβαστό δάσκαλό μου, τόν πατᾶ Γιάννη τόν Ρωμανίδη, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐξηγοῦσε τό λόγο, πού οἱ αὐτοκράτορες τῆς Νέας Ρώμης-Κωνσταντινούπολης ἀναγνώρισαν καί προέβαλαν τήν ἐκκλησιαστική πίστη ὡς ἐπίσημη πίστη τῆς αὐτοκρατορίας. Παρατήρησαν, ἔλεγε, πὼς ὅταν λειτουργοῦσε σωστά ἡ ἐκκλησιαστική κοινότητα, οἱ ἄνθρωποι ἦταν ἰσορροπημένοι ψυχολογικά, νομοταγεῖς μέ ἔγνοια γιά τοὺς ἄλλους... Σκέφτηκαν, λοιπόν, ὅτι ἂν οἱ ἐκκλησιαστικοί ἄνθρωποι εἶναι τέτοιας λογῆς, ἀξίζει νά στηρίξουν καί νά προβάλουν τό «χώρο» πού γεννᾷ τέτοιους ἀνθρώπους.

Γι' αὐτό τό λόγο ὡς αὐτοκράτορες, πέρα ἀπὸ τή δική τους πίστη, στήριξαν τήν ἐκκλησία γιά νά φτιάξουν ἰσορροπημένους πολίτες, πράγμα πού συνέφερε τήν πολιτεία. Ὑπῆρξαν, βέβαια, καί παρεκκλίσεις ἀπ' αὐτή τή γραμμή, ἀλλά στό βαθμό πού ἡ πολιτεία ὡς θεσμός διακονίας τοῦ λαοῦ ἀξιοποίησε τή δυναμική αὐτή τῆς ἐκκλησίας, ἡ ὁποία μέ τή διδασκαλία της στοχεύει στή θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου, καί βοηθήθηκε τό κοινωνικό σῶμα νά ἀναπτύξει ἀντισώματα.

Τά ἀντισώματα αὐτά βοήθησαν στή δημιουργία ἑνός πολιτισμοῦ, στόν ὁποῖο οἱ γενεσιουργές αἰτίες τῶν ἀδιεξόδων τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως π.χ. ἡ ἀτομοκρατία, ὁ εὐδαιμονισμός, ἡ φιλαυτία κλπ. ἀντιμετωπίστηκαν ὡς ἀρρώστιες πού χρειάζονται θεραπεία. Ἡ νηπτική καί ἀσκητική παράδοση τῆς ἐκκλησίας τήν ἔκαναν νά λειτουργεῖ ὡς πνευματικό νοσοκομεῖο ὅπου κάθε λόγος καί κάθε ἔργο στόχευαν στήν ἀποκατάσταση τῆς

ἀλλοιωμένης από τὰ πάθη ψυχασωματικῆς ἰσορροπίας.

Ἔτσι, ὅπως ἔλεγε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στήν Ἐκκλησία ἔμπαινε κανείς λύκος στήν προαίρεση καί γινόταν ἄρνι. Αὐτό, βέβαια, ἴσχυε γιά ὅσους ἀποδέχονταν τή θεραπευτική ἀγωγή τῆς ἐκκλησίας καί μέ τήν προϋπόθεση ὅτι λειτουργοῦσε τό ἐκκλησιαστικό σῶμα.

Σήμερα τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν θά μπορούσε νά ἀξιοποιηθεῖ ἀπό ὅλους τούς ἐμπλεκόμενους πάνω σ' αὐτή τή θεραπευτική (καί ὄχι ἀπλῶς ἠθική) προοπτική.

Ἴσως εἶναι οὐτοπικό νά περιμένει κανείς τέτοια ἀντιμετώπιση τή στιγμή πού ὅλοι μας λειτουργοῦμε μέ πολύ διαφορετικό τρόπο. Προσωπικά, ὅμως, βρίσκω ὅτι εἶναι ὁ μοναδικός λόγος γιά τόν ὁποῖο ἀξίζει νά ἀγωνιζόμαστε ὡς δάσκαλοι τῶν Θρησκευτικῶν στά σχολεῖα. Ἡ πολιτεία ἐπίσης ἔχει λόγους καί πρέπει νά ἀξιοποιήσει σ' ἓνα χῶρο νευραλγικῆς σημασίας, ὅπως εἶναι τό σχολεῖο, μιά τέτοια θεραπευτική ἀγωγή, ἄν πραγματικά ἐπιθυμεῖ νά συμβάλλει στή δημιουργία ἑνός κόσμου λιγότερο ἀνισόρροπου ἀπ' ὅ,τι εἶναι σήμερα.

Ὁ Στρατηγός Μακρυγιάννης θυμᾶται...

Ἀπό τότε ὁπού ἔπεσε ὁ Μαυροκορδάτος, καί ἡ φατρία του ἔπεσε ὀλωσδιόλου καί ἡ ἐπιρροή τῆς Ἀγγλίας καί ἡ δύναμη τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας. Ἐλαμπρύνθη ὁ Κωλέτης καί ἡ συντροφιά του... Κι ὅ,τι ὀδηγίες ἔστειλε ὁ Φίλιππος, ὁ βασιλέας τῆς Γαλλίας, καί ἡ κυβέρνησή του ἐκεῖνο γένονταν. Κι ὅλος ὁ ἀγώνας τους, τώρα πού ἔλαβαν ἐπιρροή καί τά μέσα ἐδῶ, εἶναι διά τήν θρησκείαν· σκολεῖα γαλλικά, μοναστήρια, ἐκκλησίες καί πλήθος ἄλλα μέσα καί κατήχησες εἰς τόν κόσμον, γιά νά προβοδέψουν αὐτό τό ἔργον. Μάσαν (=μάζεψαν) κι ὅλους τούς μπερμπάντες δικούς μας καί ξένους κι ἀγωνίζονται εἰς αὐτό τό ἀντικείμενο μέ μεγάλη προθυμία. Καί ποιοί ἐργάζονται εἰς αὐτό;

Μεγάλοι ἄντρες, βασιλέας πλούσιος ἀπό σοφία, ἀπό κατάστασιν, ἀπό ὑπηκόους. Καί τί ἀγωνίζεται αὐτός; Ν' ἀλλάξει τήν θρησκείαν ἐνοῦ ξεψυχησμένου καί μικρούτζικου ἔθνους... Μεγάλε βασιλέα, δέν εἶναι δική σου δουλειά αὐτεῖνη. Οἱ θρησκείες εἶναι ἔργα ἐνοῦ ἀνώτερου βασιλέα, τοῦ Θεοῦ... Καί καταγίνεται νά γυρίσει ἀπό τήν θρησκεία τους τούς ἀπογόνους τῶν παλιῶν Ἑλλήνων, τά παιδιά τοῦ Ρήγα, τοῦ Μάρκο Μπότσαρη, τοῦ Καραϊσκάκη, τοῦ Δυσσέα, τοῦ Διάκου, τοῦ Κολοτρώνη, τοῦ Νικήτα, τοῦ Κυργιακούλη, τοῦ Μιαούλη, τοῦ Κανάρη, τῶν Ὑψηλάντων κι ἀλλουνῶν, πολλῶν, ὁπού θυσιάσαν καί τήν ζωή τους καί τήν κατάστασίν τους δι' αὐτεῖνη τήν ὀρθόδοξη θρησκεία καί δι' αὐτεῖνη

τή ματοκυλισμένη μικρή τους πατρίδα. (Μακρυγιάννη, Ἐπομνημονεύματα, Ἐκδ. Γαλαξία, Ἀθήνα 1964, σ. 478-479).

Μάθαινα ἀπό ἀνθρώπους τίμιους ὅτι ἡ κατήχηση τῶν ξένων ἀναντίον τῆς θρησκείας μας προσδεύει. Τότε κάπνισαν τά μάτια μου. Πάγω εἰς τόν κουμπάρο μου τόν Κωλέτη, τόν παίρνω σέ μίαν κάμαρη, τοῦ λέγω ... «Δέν μᾶς ἀφί-

νει πλέον ἡσυχους νά ζήσωμεν ἐδῶ εἰς τήν ματοκυλισμένη μας πατρίδα μέ τή θρησκεία μας, ἀλλά μᾶς τζαλαπατάς καί μᾶς διαιρεῖς;». Ἀφοῦ τοῦ εἶπα πολλά, τοῦ λέγω· «Γνωρίζομεν τίς ἐνέργειες τίς μυστικές τῶν ξένων ὅπου ἐργάζονται διά τήν θρησκείαν μας - θρησκείαν δέν ἀλλάζομεν ἐμεῖς, οὔτε τήν πουλοῦμεν!...». Σηκώθηκα καί ἔφυγα. Τότε ἔστειλε στρατιῶτες, τήν νύχτα, μοῦ τρογύριζαν τό σπίτι. (Μακρυγιάννη, ὀ.π.

Ἐκκλησιαστική Ζωή καί Κατήχηση

Ἡ Κατήχηση ἀποτελεῖ τήν κυριώτερη ἔκφραση τοῦ διδακτικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ συστηματική διδασκαλία πού ἔχει ὡς περιεχόμενό της τίς δογματικές ἀλήθειες τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς Πίστεως καί τίς ἠθικές ἀλήθειες πού ἐξαρτῶνται καί συνδέονται ἄρρηκτα μέ τή δογματική διδασκαλία. Τά Κατηχητικά σχολεῖα εἶναι κομμάτι ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἄρα ἂν λειτουργεῖ ἄρμονικά ὅλη ἡ Ἐκκλησία, λειτουργεῖ σωστά καί ἡ κατήχηση, ἂν ὄχι, ὑπάρχει πρόβλημα καί στό κομμάτι αὐτό.

Ἡ Ρωμιοσύνη-Ἑλληνισμός, σῶθηκε στήν Τουρκοκρατία χάρις στήν κοινότητα καί τήν Ἐκκλησία. Ἡ Κοινοτική ζωή στή κλειστή ἀγροτική κοινωνία ἔσωσε τήν ἐνότητα θεσμῶν καί ἐθίμων, παιδείας καί κοινωνικῆς ζωῆς. Ἡ συνύπαρξη καί συνανάπτυξη στό χῶρο τῆς κοινότητας πραγματοποιοῦνταν προσωπικά καί αὐθόρμητα ἔξω ἀπό συμβατικές

ἠθικολογίες καί ὠφελμιστικές ἐπιδιώξεις. Ἡ κοινότητα ἄλλωστε ταυτιζόταν μέ τήν Ἐκκλησία-Ἐνορία, στούς κόλπους τῆς ὁποίας διαρθρωνόταν καί ἀναπτυσσόταν συνολικά ἡ ζωή. Δυστυχῶς ἡ κατάσταση αὐτή ἄλλαξε ριζικά μέ τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 καί τήν ἴδρυση τοῦ νεοελληνικοῦ κράτους. Ἡ ἐξουσία πέρασε στά χέρια ξένων, τῶν Βαυαρῶν τοῦ Ὁθωνα καί τῶν ντόπιων ὑποστηρικτῶν τους, οἱ ὁποῖοι ἀπό τότε μέχρι σήμερα ἔχουν μόνιμο στόχο νά ξερριζώσουν καί νά ἀφανίσουν ὅ,τι θυμίζει Ὁρθοδοξία καί Βυζάντιο. Αὐτή ἡ προγραμματισμένη ἀποβυζαντινοποίηση, ὁ ἐκδυτικισμός τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἡ ἀλλοτρίωση καί ἀποξένωση ἀπό τήν ταυτότητά μας ἔχει παρουσιαστεῖ καί ἀναλυθεῖ τά τελευταῖα χρόνια ἀπό πολλούς στοχαστές τοῦ νεοελληνικοῦ πνευματικοῦ βίου. Ἀπλά καί σύντομα, μόνο ἐπιγραμματικά, θά ἀναφέρω ὅτι ἡ Ἐκκλησία τέθηκε σέ

κηδεμονία, όπου υποτάχθηκε στην πολιτεία, ή εκπαίδευση και ο Πολιτισμός στρέφονται αποκλειστικά στην αρχαία Ελλάδα, τα μοναστήρια όλα σχεδόν έκλεισαν, οι Πατέρες εκδιώχθηκαν από την παιδεία και τό φτωχό απομεινάρι του μαθήματος των θρησκευτικών, τελει πάντοτε κάτω από τη δαμόκλεια σπάθη της κατάρτησης.

Λίγο-πολύ ή κατάσταση δέν άλλαξε σημαντικά στον 20ο αϊ. Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες κάποιων, τό σύνθημα «έπιστροφή στους Πατέρες», τήν ήσυχαστική παράδοση και έμπειρία του Αγίου Όρους, τήν προσπάθεια ανακαίνισης τής ζωής μέ βάση τή λατρευτική έμπειρία τής Θείας Ευχαριστίας, λίγο έδειξε νά επηρεάζει συνολικά τή ζωή τής Εκκλησίας μας, όπου δυστυχώς οι περισσότεροι από μās

είμαστε προσκολλημένοι στον ήθικισμό και εύσεβισμό μέ τά σάπια έπακόλουθά του. Έτσι, λοιπόν, σήμερα μέ τις γρηγορες αλλαγές πού χαρακτηρίζουν τόν αϊώνα πού ζούμε και ή Έκκλησία βρέθηκε στή μέση αυτών των αλλαγών. Και ένω ή Έκκλησία παραμένει στό κέντρο πού πανηγυρίζεται ή ζωή, μέ τις βαπτίσεις, τούς γάμους, τις κηδείες και τά μνημόσυνα, είναι όλοφάνερο ότι ή εκκλησιαστική ζωή δέν κρατά τήν κεντρική της θέση στην κοινοτική ζωή.

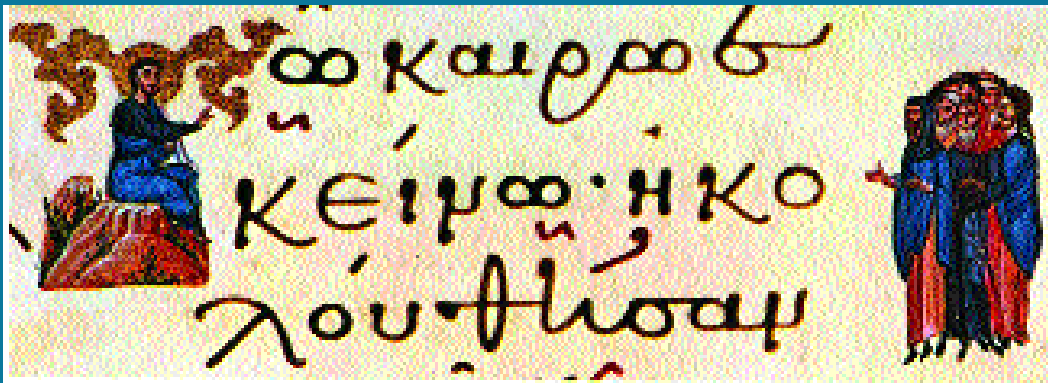
Έπίσης είναι φανερό ότι αυτό πού ονομάζεται «εκκλησιαστική ζωή», μέρος του οποίου είναι ή κατήχηση, πού έδω μās ενδιαφέρει, έχει αλλάξει τόσο πολύ, πού δέν είναι σύμφωνη μέ τή θεολογική της ταυτότητα. Έτσι ό Έρεας σήμερα περισσότερο έχει γίνει τελετάρχης παρά πατέρας. Άλλά και ό

κόσμος παρακολουθεῖ τίς ἀκολουθίες μέ μιά βαθιά ἀπάθεια, χαρακτηριστικό πλήξης καί ἀπελπισίας. Τό μικρό ποσοστό πού ἐκκλησιάζεται εἴτε στά χωριά ἤ στίς πόλεις εἶναι ἀποθαρρυντικό. Ὁ Ἑσπερινός καί οἱ καθημερινές γιορτές ἔπασαν σέ ἀφάνεια χάνοντας τή κοινοτική στους διάσταση. Ἀπό τήν ἄλλη, ἡ ἐκκοσμίκευση ἔχει ἀλλάξει τήν ἐκκλησιαστική εἰκόνα τῆς λειτουργικῆς ζωῆς. Ἡ βαθιά κατάνυξη τοῦ ἀπλοῦ κόσμου τῆς ἐπαρχίας πού γράφει ὁ Παπαδιαμάντης στά διηγήματά του, μέ ὅλες τίς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες καί ἀτέλειες, σπάνια γίνεται ἀντιληπτή πιά στους σημερινούς κατοίκους της.

Αὐτή ἡ κατάνυξη ἔχει καλυφθεῖ ἀπό τους πελώριους ναούς, τά θορυβώδη μεγάφωνα καί τή φτηνή γιαλιστερή δια-

κόσμηση. Στό ὄνομα τῆς «κοινωνικῆς προόδου» καί τῆς «πολιτιστικῆς ἀλλαγῆς», ὄχι μόνο οἱ νέοι θεωροῦν ξεπερασμένο τό νά ἐκκλησιαστοῦν, ἀλλά πολλές φορές τους ἀποθαρρύνουν οἱ ἡλικιωμένοι, πού ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία τῶν ἐκκλησιαζομένων. Οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας συνήθως θά λειτουργηθοῦν ἀπό κοινωνική ὑποχρέωση πού συχνά συνδέεται μέ τά μνημόσυνα. Ἔτσι ὅμως μέ τόν ὑπερτονισμό τῶν κηδειῶν καί τῶν μνημοσύνων, τελικά ἡ Λειτουργία συνταυτίζεται περισσότερο μέ τό θάνατο, παρά μέ αὐτό πού πραγματικά εἶναι: «*ἡ νίκη κατά τοῦ θανάτου*». Ἡ πάλαι ποτέ θαυμαστή κοινοτική συνοχή καί ἀδελφότητα πού χαρακτήριζε τά μέλη τῆς Ἑνορίας ἔχει ὑποβαθμιστεῖ σέ ἐπιφα-

νειακές, ἐπώνυμες σχέσεις. Ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας σήμερα εἶναι νά συγκεντρώσει ἀπὸ κοινοῦ, τοὺς ἀνθρώπους πού μπορεῖ νά μὴν εἶναι ἄγνωστοι μεταξύ τους, ἀλλὰ πού καλλιεργοῦν μιά ἐπιφανειακή, ραγισμένη καὶ πολλές φορές ἐχθρική σχέση καὶ νά σχηματίσει μιά χριστιανική κοινότητα πού καλλιεργεῖ τὴν ἀγάπη, τὴν κατανόηση, τὴν ἀποδοχή. Γιά νά ἐπιτευχθεῖ αὐτό, δέν πρέπει νά παρασυρθοῦμε ἀπὸ τίς «προσωπικές» ἀλλὰ ἐπιφανειακές σχέσεις πού ἴσως νά ὑπάρχουν ἢ τὴν σύμπνοια πού ἐκδηλώνεται σέ δύσκολες στιγμές. Αὐτό θά μᾶς ἐπιτρέψει νά δημιουργήσουμε μονάχα μιά ψευδαίσθηση ὅτι ἔχομε φθάσει σέ «ἐνότητα πίστεως».

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι δημιουργία κοινωνίας, ὄχι ἀφηρημένη ἰδεολογία, οὔτε ἀτομική ἠθική πού ὀδηγεῖ σέ ἓνα συγκεκριμένο εἶδος κοινωνίας. Ἀντιπροσωπεύει ἓνα τρόπο κοινωνικῆς συνύπαρξης, ἓνα τύπο ἀνθρώπινης κοινωνίας ὅπου πραγματοποιεῖται ἡ ἐνότητα ὄλων, σάν ὁ ἀληθινός τρόπος ὑπαρξης τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ ἀτομικό σέ ἐκκλησιαστικό τριαδικό τρόπο. Ἡ βασική διαφορά μας ἀπὸ τὰ ἄλλα δόγ-

ματα καὶ ὁμολογίες εἶναι αὐτό: ὅτι δέν μποροῦν νά δοῦν τὴ Θεία Εὐχαριστία ὡς ὑπαρκτικό γεγονός, δηλαδή μεταβολή τοῦ τρόπου ὑπαρξης πού δέν συνεπάγεται καὶ μεταβολή τῶν οὐσιῶν ἢ φύσεων, μέ πρακτικό ἀποτέλεσμα γιά αὐτοὺς τὴν ἠθικοποίηση τοῦ ἀνθρώπου. Δυστυχῶς ἔμεῖς σήμερα ἀγνοοῦμε αὐτές τίς ἀλήθειες καὶ ἔχομε μεταβάλλει τὴν ὀρθοδοξία σέ ἄσαρκο δόγμα, σέ ἀφηρημένη διδασκαλία, σέ ἐξωτερικούς λατρευτικούς τύπους καὶ σχήματα.

Ὅμως ὁ σπόρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀλήθειας ἔχει μιά δυναμική πού μπορεῖ νά μεταβάλλει τὰ πάντα. Ἀλλὰ τὸ ἐρώτημα παραμένει καὶ εἶναι: ποιές ἀπαντήσεις καὶ ποιὰ δυναμική ζωῆς ἔχει νά ἀντιτάξει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση σὲς προκλήσεις σήμερα;

Πάρα τὰ σοβαρά λάθη καὶ τίς παραλείψεις πού παρουσιάζονται στὴν Ἐκκλησία σήμερα, ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ ὁ τρόπος προσέγγισης τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἐλπίδα μας εἶναι ἡ Ἐνορία. Τὰ Κατηχητικά σχολεῖα δέν εἶναι κακά, εἶναι ὅμως περιττά ὅπου λειτουργοῦν ἀκόμα μέ προτεσταντικό τρόπο. Πιστεύω, ὅτι εἶναι ὥρα νά διορ-

θώσουμε τά ἐσφαλμένα τῆς Κατήχησης. Μήπως εἶναι ὥρα νά προσανατολιστοῦμε σέ μιά Κατήχηση μέ διαφορετική ἔκφραση; δηλαδή χωρίς νά βγάζουμε τά παιδιά ἀπό τό χῶρο τους ἀναγκάζοντάς τα, νά διαφοροποιηθοῦν, ἐπειδή ἔρχονται στό Κατηχητικό; Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νά συναντήσῃ τά παιδιά στούς δικούς τους χώρους, ὄχι πάντως σίς καφετέριες καί τά μπάρ, ἀλλά νά δημιουργήσουμε τέτοιους χώρους, πού νά εἶναι ἐλκυστικοί στούς νέους, καί αὐτοί οἱ χῶροι νά λειτουργήσουν ὡς τό μέσο πού θά φέρεῖ τά παιδιά κοντά στήν Ἐκκλησία. Βεβαίως καί μέσα στό πλαίσιο τῆς Ἐνορίας καί βάση τήν ἀγαπητική σχέση πού ξεκινᾷ ἀπό τό Τραπέζι τῆς Θείας Εὐχαριστίας τά παιδιά ἀρκεῖ νά μάθουν νά ζοῦν ἐνωμένα, ἀγαπημένα, μέσα ἀπό τό παιγνίδι, τίς δραστηριότητες, τή μουσική, τό χορό, τή συζήτηση καί ὅλα αὐτά νά ὀδηγοῦν στή μία καί μοναδική ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας μας πού εἶναι ὁ Χριστός. Ἄς παρουσιάσουμε στά παιδιά τήν παράδοσή μας, ὅπως εἶναι καί ἄς ξαναβροῦμε ἐμεῖς οἱ μεγάλοι πού ἀσχολούμαστε μαζί

τους τήν χαμένη μας παιδικότητα, ἄς εἴμαστε ἀληθινοί καί τότε τά παιδιά θά ἀνταποκριθοῦν θετικά!

Τελικά, τό θέμα πού τίθεται εἶναι: Ἡ Ἐκκλησία καί ἡ σχέση της καί ἡ πορεία της μέ τόν κόσμο. Πόσο δηλαδή κοντά ἢ μακριά στέκεται ἀπό τόν κόσμο. Τό σίγουρο εἶναι ἕνα: εἴτε ἔρχονται οἱ νέοι στήν Ἐκκλησία καί τήν Κατήχηση, εἴτε ὄχι, φαίνεται νά ἐπιτελοῦν μιά λειτουργία πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας.

Πιστεύω πώς μᾶς βοηθᾷ νά σκύψομε πιό προσεκτικά πάνω ἀπό τήν Παράδοσή μας. Νά προσπαθήσομε νά περνᾷ ἡ ἐνότητα τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἡ δοξολογία καί ἡ μεταμόρφωση τῆς ζωῆς, ἀπό τή λατρεία στήν καθημερινή πράξη.

Ἄς ἐλπίσομε ὅτι ἡ ἐπαφή μέ τοὺς νέους σέ ὅλους ἐμᾶς πού ἐμπλεκόμαστε μαζί τους, θά λειτουργήσῃ καθαρτικά καί ἀναγεννητικά, θά διεγείρει τήν ἀνάγκη γιά μιά ἀδιάκοπη νήψη πού θά βάλει τήν εὐσέβεια ὅλων μας πάνω σέ ἄλλη βάση.

Γεώργιος Ζωγραφίνης
(Θεολόγος καθηγητής)

Σημειώσεις:

1. Οἱ φωτογραφίες μέ θέμα τήν κατήχηση προέρχονται ἀπό τό ἔργο *Οἱ Θεσσαυροὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Εἰκονογραφημένα χειρογραφα. Τόμοι 1, 2, 3, 4*, τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν.

2. Ἐκ παραδρομῆς δέν ἀναφέρθηκαν τά ὀνόματα δύο συντελεστῶν τοῦ προηγούμενου τεύχους. Εἰδικότερα τό τρίτο κείμενο τοῦ τ. 27 μέ ὑπότιτλο: «*Τί εἶναι ἡ Παναγία*» ἔγραψαν ἡ *Σοφία Θεοδωράκη* καί ἡ *Ἄννα Παντελάκη*, ἐνῶ τήν ἐπιμέλεια γιά τή συλλογή ἀπόψεων, ριμῶν καί ἀποφθεγμάτων γιά τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο καί τόν συνολικό συντονισμό τοῦ θέματος εἶχε ἡ καθηγήτρια κ. *Ἀφροδίτη Μακρυνάκη*.